

Statsvetenskapliga förbundet

Förbundsredaktör: Magnus Erlandsson

Förbundsredaktören har ordet

När det här skrivs återstår ännu några veckor innan Högscoleverkets beslut och tregradiga betygssättning på landets statsvetenskapliga utbildningar – när det här läses vet vi (förmodligen) vilka lärosäten som firar, andas ut eller krishanterar.

Nervositeten har säkert varit olika stark i olika delar av landet. Men kanske har man på alla universitet, högskolor, fakulteter och institutioner på förhand prövat beskan i utlåtandet “bristande kvalitet” och därför förbrett sig på det värsta (det som oljeföretaget BP:s styrelse och ledning missade).

Jag gissar att den generella uppmaningen från akademiernas kommunikationsavdelningar, i händelse av ett negativt besked, har varit att “centralisera” dialogen med journalister. Och då med orden “vi tar till oss kritiken och här är vår ambitiösa plan för att rätta till problemen”. Att istället börja ifrågasätta granskning, bedömning och beslut är ju att be om ett mer ihållande intresse från medierna.

Men om Högscoleverket hävdar att “utbildningen har *allvarliga* brister” som det heter i kriterierna för underkänt, och om hotet om indraget examenstillstånd därför är reellt, då är det nog snarare mot alla nuvarande (och eventuellt kommande) studenter som krishantering ska riktas.

I dessa förbundssidor finner du dels en krönika av statsvetenskapliga förbundets nye ordförande, Jonas Hinnfors, dels en text om statsvetenskaplig undervisning, byggd på råd och tips från några av våra mest uppskattade lärare.

Förbundsordföranden om S-krisen: Samlade statsvetarinsatsen gav allsidighet och analytiskt djup

av Jonas Hinnfors

Förmodligen har statsvetare aldrig förr varit så synliga i den allmänna debatten som under turerna kring Håkan Juholts korta partiledarskap. Knappast en dag gick utan att en eller flera – oftast flera – statsvetare i olika medier kommenterade och analyserade socialdemokraternas kris. Alla uppskattar dock inte statsvetarnärvaron. Bland annat skrev Björn Elmbrant den 25 januari i *Dagens Arena* att så kallade “experter” – ofta med statsvetartillhörighet – alltför ofta seglar under falsk sakkunskapsflagg när de i själva verket inte kan sina områden. Men eftersom de är “billiga” är de populära bland medierna, hävdade Elmbrant.

VÄLUNDERBYGGDA KOMMENTARER

Säkert uttalar sig vi statsvetare ibland om saker vi inte självklart är experter på och jag kan ju inte gå i god för att alla i detalj kan det de kommenterar. Jag vill ändå påstå att Björn Elmbrant inte riktigt förstått vad som menas med “expert”. I fallet med socialdemokratiens kris var det, menar jag, fullt möjligt att ge välunderbyggda kommentarer från en mängd centrala statsvetenskapliga synvinklar. Naturligtvis är forskning om svensk och/eller internationell “socialdemokrati” – vad det nu mer exakt är – relevant. Men lika självklart är forskning om politiskt ledarskap, om partibeteende, om väljarbeteende, om partiorganisation, om partikultur och om ideologi utmärkta underlag för att med stor pondus och legitimitet kunna göra kloka analyser av den kris vårt största riksdagsparti genomgick. Snarare än att vara ett exempel på lånta fjädrar och falska flaggor visade floden av

statsvetarkommentarer den bredd i expertisen som finns inom vårt ämne. Den samlade statsvetenskapliga insatsen gav tidningsläsare och radiolyssnare/tevetittare – vågar jag påstå – precis den allsidighet och det distanserade analytiska djup som debatten kring socialdemokratins kris behövde. Elmbrants eget förslag, att medierna själva skall stå för analyserna och kommentarerna, ser jag däremot som problematisk. Vari skulle själva “expertisen” bestå med en sådan ordning?

TYST REVOLUTION I STATSRETARKÅREN

Framförallt tror jag vi statsvetare drillas i något som är en särskilt viktig expertegen-skap: analytisk förmåga grundad på ett kritiskt förhållningssätt. Att förmå vrida och vända på en problematik, att urskilja logiska felgrepp lika väl som att kunna systematisera skeenden, är något som präglar vårt alltmer professionaliserade ämne.

Under de senaste tio åren har vi som ämneskollektiv egentligen genomgått ett slags tyst revolution. Från att skriva monografier på svenska skriver vi nu en och annan monografi men i övrigt artiklar i internationella tidskrifter. Från att ha vänt oss inåt vänder vi oss nu utåt – och framförallt utsätter vi oss för en tuff och ibland ganska jobbig kritik som peer reviewer levererar.

Visst finns det risker med tidskriftsutvecklingen. Tendenser till likriktning skall inte underskattas – och det faktum att vi måste skriva på ett främmande språk ger oss en konkurrensnackdel gentemot britter och amerikaner (men knappast gentemot alla andra icke-engelsktalande). Men den skärpning vi tvingas till när vi får de hårda kommentarerna kan i det långa loppet enbart vara av godo. Plötsligt har kretsen av kunniga bedömare som kan ge kritisk och konstruktiv kritik på våra manus vidgats från enbart svenska statsvetare till i princip alla världens. Framförallt – det är min egen dyrköpta erfarenhet – är det grundläggande analytiskt förhållningssätt som får sig en duvning av peer reviewer. Utan det analytiska grundhandlaget hjälper det inte

om ämnet är spännande, metoden rimlig eller materialet lämpligt.

SLAGKRAFTIG FÖRBUNDSKONFERENS

Ett institutionaliserat tillfälle när vi tvingas försvara oss och öppna oss för kritik är förstås även konferenser/workshops. Utan något annat än intuition är jag ändå säker på att antalet konferenser medelstatsvetaren åker på per år har ökat enormt det senaste decenniet och utbytet i form av analytisk skärpa hos oss alla kan nog inte överskattas. Att kunna erbjuda en slagkraftig svensk förbundskonferens är därför viktigare än någonsin. De senaste årens förbundskonferenser visar också hur en kritiskt analytisk grundhållning verkligen har tagit plats i vårt gemensamma statsvetenskapliga akademiska samtal – från doktorander upp till professorer.

Viktigt för diskussionernas bredd och djup är förstås att alla faktiskt kommer till konferensen. De senaste årens deltagarsiffror bådär gott för framtiden och av det jag hittills fått veta av årets statsvetarmöte i Växjö, på Linnéuniversitet 26-28 september, har vi att se fram emot ett mycket spännande program med ovanligt stor bredd i arbetsgrupper, med mycket spännande paneler vid sidan av arbetsgrupperna och med utmärkt organisation. Alla statsvetare bör beställa biljett till Växjö – det är ett sätt att bidra till den analytiska skärpa och det samtal som bär upp vårt ämne.

KONSEKVENSER AV NYA INCITAMENT

Mitt i allt detta förmodligen lätt smetiga självberöm över vårt ämnes förträfflighet finns ändå anledning fundera en liten stund över vilka incitamentsstrukturer som vårt artikel-skrivande och forskningsfokus har fört med sig? Utan att göra anspråk på total överblick över landet tycker jag mig ändå se att det vid tjänstetillsättningar i statsvetenskap i princip är så att när det gäller pedagogiska meriter är det en viss hyfsad miniminivå sökande skall uppnå. Den slutliga rangordningen sker därefter mest på grundval av vetenskaplig

kompetens.

För att kunna undervisa på ett bra sätt måste man naturligtvis ha en solid vetenskaplig grund att stå på, men i det långa loppet är det nog kontraproduktivt om de vetenskapliga toppkrafterna i vårt ämne i första hand satsar på just sin forskning. Vi brukar som ett mantra hävda att goda statsvetenskapliga institutioner mår bäst av om alla är lärare och forskare med ungefär 50/50 av undervisning och forskning. Jag känner till ganska få exempel på där det verkligen är så. Varken forskarhotell eller undervisningsövertunga institutioner gynnar långsiktigt den återväxt av studenter, doktorander och lärare/forskare som analytiskt spänstig statsvetenskap behöver. Jag hoppas sådana här aspekter kommer att utgöra en viktig ingrediens i de diskussioner som följer på HSV:s snart avslutade utvärdering av undervisningsämnet statsvetenskap.

STATSVETARE GRANSKAR STATSVETARE

Att vårt undervisningsämne just nu utvärderas via peer review, dvs. av statsvetare, ser jag som mycket positivt. Formerna för utvärderingen kan diskuteras – och diskussionerna kommer säkert att bli ganska omfattande framöver – men grunden att statsvetare utvärderar statsvetare är sund. Om än i liten skala har även HSV:s utvärderargrupp ett viktigt internationellt inslag. På samma sätt som att vi öppnar oss för internationell kritik av vår forskning är det bra att göra det om vår utbildning.

Sammantaget gynnar det sådant som gör att vi står på stabil mark som experter – både inom ämnet och genom att bidra i den allmänna debatten.

Jonas Hinnfors är professor i statsvetenskap, Göteborgs universitet och ordförande i Statsvetenskapliga förbundet. E-post: jonas.hinnfors@pol.gu.se

Om statsvetenskaplig undervisning

av Magnus Erlandsson

Det finns få genvägar att ta på resan mot att bli en bra och uppskattad lärare i statsvetenskap. Även om man likt en skådespelare ibland kan skylla på publiken, har man som lärare det mesta i sin egen hand. Den både breda och djupa kunskap som krävs för att få studenternas förtroende tar tid att bygga upp, liksom vanan att möta, tala inför och hantera små, stora och ibland splittrade grupper av studenter.¹

Men låt säga att vi (lite förmädet, kanske) kan det mesta om vårt ämne och att spänningen inför kursstarten är på lagom nivå – vilka råd och tips kan några av våra prisbelönta lärare ge till oss andra? Följ med på ett samtal² mellan sju lärare från skilda discipliner och lärosäten.

OM UNDERVISNINGENS FORMER OCH METODER

Det kan tyckas lite märkligt att institutionen "föreläsning" finns kvar, långt efter att det ursprungliga syftet fallit undan – att låta boklösa, medeltida studenter få lyssna till uppläsningar direkt från den kanske i ett enda exemplar tryckta källan. Men få kurser, åtminstone på grundnivå, genomförs idag utan några inslag av föreläsningar.

– Studenterna vill ha föreläsningar för att känna att de får valuta för pengarna. Men det är viktigt med ett aktivt deltagande för att få studenterna att "luta sig framåt istället för bakåt". Så jag ser till att det finns seminarieinslag i alla lektioner och föreläsningar, säger

- 1 Före mitt eget allra första undervisningstillfälle ringde studierektorn och frågade om han fick sitta med. Den förhöjda nervositeten sjönk när studierektorn tog rollen som diskussionsglad student.
- 2 Texten bygger på en enkät med frågor om undervisning till de i texten citerade lärarna, sänd via e-post (så "samtal" är möjligen en något missvisande etikett).